

YHTEISÖLLISEN BLOGIN KOEKÄYTTÖÄ OPETUKSEN TUKENA

Sirviö Timo

**Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2009**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Sirviö, Timo	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 31	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen ☐ saakka	
Työn nimi Yhteisöllisen blogin koekäyttöä opetuksen tukena		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Ammatilliset opettajanopinnot		
Työn ohjaaja(t) Weissmann, Kirsti		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Kehittämishankkeen tehtävä oli kokeilla yhteisöllisen blogin hyötykäyttöä opetuksen apuvälineenä Kuopion Muotoiluakatemia viestinnän koulutusohjelman trendit ja kuluttaminen -opintojakson yhteydessä. Hankkeessa selvitettiin myös opiskelijoiden kokemuksia blogin käytöstä kyseisellä kurssilla sekä opiskelijoiden sosiaalisen median palveluiden tuntemuksesta ja niiden käytön laajuudesta. Blogin hyödyntäminen heikkojen signaalien metsästys -tehtävässä pohjautuu vapaasti tulevaisuudentutkija Elina Hiltusen Tulevaisuusikkuna-menetelmään ja saman nimiseen projektiin. Blogi toimi kurssitehtävässä opiskelijoiden löytämien heikkojen signaalien tietokantana. Kehittämishankkeen tulokset ovat rohkaisevia. Hankkeen yhteydessä järjestetyn kyselyn tulosten mukaan opiskelijat pitivät blogityöskentelyä motivoivana, mukavana ja helppona.		
Avainsanat (asiasanat) Verkkopedagogiikka, blogit, heikot signaalit, tulevaisuuden tutkimus, ammattikorkeakoulut		
Muut tiedot		

Author(s) Sirviö, Timo	Type of Publication Development project report	
	Pages 31	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Teaching with Social Blog		
Degree Programme Vocational Teacher Education, JAMK University of Applied Sciences		
Tutor(s) Weissmann, Kirsti		
Assigned by		
Abstract <p>The aim of the bachelor's thesis was to pilot the use of a social blog and explore using habits among graphic design students at Kuopio Academy of Design at Savonia University of Applied Sciences in Kuopio. The students were also asked about their using frequency of other social media services. A Structured questionnaire was used for the purpose.</p> <p>In this development project, the social blog was used in a exercise at the Trends and Consumer Culture Study Module. The idea for using blogs in this course was derived from Elina Hiltunen's concept of Future Window. Created Huomisen Design (huomisendesign.wordpress.com) the blog was used in the course as a data bank for weak signals found by students.</p> <p>The results of social blog piloting were encouraging. Students thought that using the blog in this course blog was motivating, useful and easy.</p>		
Keywords web-pedagogics, weak signals, future sciences, universities of applied sciences		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	2
2 MENETELMÄT.....	4
3 HANKKEEN KONTEKSTI.....	6
3.1 Kuopion Muotoiluakatemia	6
3.2 Blogit	7
3.3 Blogien hyödyntäminen opetuksessa.....	7
3.4 Heikot signaalit	8
3.5 Tulevaisuusikkuna	9
4 KURSSIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS.....	11
4.1 Miksi yhteisöllinen blogi?.....	11
4.2 Blogityökalun valinta.....	12
4.3 Sosiaalinen konstruktivismi blogin käytön taustalla.....	14
4.4 Kurssitehtävä osana opetus- ja kurssisuunnitelmaa	14
4.5 Heikkojen signaalien metsästys -tehtävän rakentuminen.....	16
5 KYSELYIDEN TULOKSET.....	19
5.1 Palautekyselyn tulokset	19
5.2 Sosiaalisten medioiden käytön kysely	22
6 POHDINTA.....	24
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	26
LIITEET: LIITE 1. TEHTÄVÄNANTO	29

1 JOHDANTO

Olen toiminut Savonia-ammattikorkealoulun Kuopion Muotoiluakatemian yksikön toisena verkko-opetuksen kehittämisestä vastaavassa kahden hengen tiimissä kohta kaksi vuotta. Tiimin tehtävä on tarjota pääasiassa teknistä tukea verkko-opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Annettavan verkko-opetuksen määrä on yksi tärkeistä mittareista joilla ammattikorkeakoulujen tulosta mitataan. Verrattuna Savonia-ammattikorkeakoulun muihin yksiköihin Kuopion Muotoiluakatemiassa annettavan verkko-opetuksen määrä on ollut hiukan alhaisempaa. Toisaalta verkko-opetus on ollut parhaimmillaankin vain muuta opetusta tukevaa. Designet- ja Moodle -oppimisympäristöjä käytetään melko laajaltikin, mutta lähinnä vain oppimateriaalin jakoon. Muut verkko-opetukseen soveltuvat työkalut kuten esimerkiksi sosiaalisen median palvelut, ovat suurelle osaa henkilöstöstä melko tuntemattomia. Yksikön johdon tavoitteena on lisätä verkko-opetuksen osuutta talon opetuksessa. Tähän antaa omalta osaltaan painetta myös alati lisääntyvä monimuotoinen aikuiskoulutus.

Tämän kehittämishankkeen tulosten on tarkoitus omalta osaltaan palvella Muotoiluakatemian verkko-opetuksen kehittämistä ja sen uusien mahdollisuuksien löytämistä. Hankkeen päällimmäinen tavoite on kokeilla pilottiryhmän avulla blogien hyödynnettävyyttä omassa opetuksessa sekä selvittää Kuopion Muotoiluakatemian opiskelijoiden sosiaalisen median käytön laajuutta sekä valmiutta blogityöskentelyyn. Pyrin selvittämään näitä kysymyksiä kokeilemalla yhteisöllisen blogin hyödyntämistä Trendit ja kuluttaminen -kurssin heikkojen signaalien metsästys -tehtävässä. Tehtävä pohjautuu ajatuksellisesti Elina Hiltusen Tulevaisuusikkuna-menetelmään, josta kerron enemmän kappaleessa 3.

Olen rajannut tätä työtä käsittelemään melko tiivistä vain Trendit ja kuluttaminen kurssin yhden päätehtävän sisällä tapahtuvaa blogityöskentelyä. Tarkoitus ei ole ollut selvittää koko kurssin läpiviennin kokemuksia ja vaikutuksia, joten kurssin muut osuudet on suljettu pitkältikin tämän raportin ulkopuolelle. Samoin en ole käsitellyt tässä raportissa tekijänoikeuskysymyksiä tai henkilösuojakysymyksiä, mitkä sinänsä

ovat hyvin keskeisiä kysymyksiä sosiaalisista medioista puhuttaessa, mutta voisivat tätä työtä helposti taas omaan suuntaansa.

Kehittämishankkeen tuloksista on tarkoitus tiedottaa Muotoiluakatemian opetushenkilöstölle ja sitä kautta rohkaista heitä blogien ja mahdollisesti myös muiden sosiaalisen median työkalujen hyötykäyttöön opetuksessa – tietenkin jos tulokset antavat siihen aihetta.

2 MENETELMÄT

Tämän kehittämishankeen menetelmällinen perusta pohjaa hyvin väljästi tapaustutkimuksen ajattelutapaan. Routio mukaan tapaustutkimuksella (engl. case study) tarkoitetaan empiiristä tutkimusta, jolla pyritään analysoimaan jotain tiettyä tapahtumaa tai toimintaa rajatussa ympäristössä. (Routio 2007) Case-tutkimuksen arvona voi nähdä sen pyrkimyksen kuvata jotain tapahtumaa kokonaisvaltaisesti todellisen elämän makuisesti. (Yin 1987, 14)

Vaikka yhden tapauksen tutkiminen ei näyttäisi juuri edistävän yleispätevän tietouden esiin saamista, se saattaa olla perusteltua muun muassa seuraavista syistä:

- **Tapaus on ainoa laatuaan**, ja tärkeytensä vuoksi tutkimisen arvoinen. Tällöin tutkimuksen päämääränä on tapauksen dokumentoiminen ennen kuin tietoja siitä ehtii kadota.
- Tapaus kuuluu lähes **identtisten** tapauksien luokkaan, esimerkiksi se on tiettyä merkkiä ja mallia oleva teollinen tuote. Olisi tarpeetonta tutkia useampia kuin yksi tapaus, koska kaikki siitä saadut tiedot ovat joka tapauksessa yleistettävissä koko luokkaan.
- Tapaus on **monimutkainen**, tyypillisesti henkilö ja hänen toimintansa, ja tapaus halutaan selvittää juurta jaksain. (Routio 2007)

Oma tapaukseni on omalla tapaa erityinen ja kurssi oppimistavoitteineen sekä tehtävineen ”ainoa” laatuaan. Toisaalta voin itse hyödyntää kokemuksiani ja saamaani tietoa jatkossa kyseisellä kurssilla tai muut voivat hyödyntää kokemuksiani vastaavanlaisissa tapauksissa – ja ainakin soveltaen.

Pirkko Anttila (2005, 288) on tiivistänyt tapaustutkimuksen kulun seuraaviin vaiheisiin:

- Ensin määritellään tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuksen kohde? Mitä piirteitä, prosesseja ja yhteyksiä halutaan tutkia?
- Laaditaan tutkimussuunnitelma. Miten valitaan tutkimuskohteet? Perehdytään kirjallisuuteen ja päätetään kuinka kerätään tietoa tapahtumasta?
- Tämän jälkeen kootaan aineisto.

- Järjestetään tapauksesta saatu informaatio, niin että se kuvaa hyvin tutkimuskohdetta.
- Raportoidaan tulokset ja tarkastellaan niiden merkitsevyyttä.

Olen pyrkinyt noudattamaan tätä rakennetta karkeasti työni pohjana. Pienten resurssien vuoksi olen käsitellyt aiheeseen liittyvää kirjallisuutta hyvin pinnallisesti tämän raportin seuraavassa kappaleessa.

Avatakseni prosessia toisestakin näkökulmasta, järjestin kurssin päätteeksi palautekyselyn, jossa selviteltiin opiskelijoiden kokemuksia Trendit ja kuluttaminen -kurssiin sisältyvästä blogityöskentelystä. Ensiksikin halusin selvittää kuinka opiskelijat kokivat oppineensa tehtävän kautta opintojakson päätavoitteina olleita asioita, kuten aktivoituminen tulevaisuuslähtöiseen ajatteluun tai heikon signaalin käsitteen ymmärtäminen. Toiseksi pyrin saamaan tietoa opiskelijoiden valmiudesta jatkaa Huomisen Design -blogin käyttöä opintojakson jälkeen. Kolmanneksi selvittelin blogin käytön helppoutta ja motivoitumista blogityöskentelyyn.

Kyselylomakkeeseen oli varattu tilaa myös vapaita kommentteja ja blogin käyttöön liittyviä ideoita varten. Palautekyselyn ohessa tein pilottiryhmälle kyselyn sosiaalisen median välineiden käytön laajuudesta. Kyselylomakkeet käsiteltiin nimettöminä ja tässä raportissa esitellyt pilottiryhmää koskevat tiedot olen poiminut Trendit ja kuluttaminen opintojakson alun esittäytymistilanteesta. Molemmat kyselyt tehtiin kurssin lopussa helmikuussa 2009 ja niiden tulokset on koottu tämän raportin kappaleessa 5.

3 HANKKEEN KONTEKSTI

Tässä kappaleessa on tarkoitus esitellä hiukan laajemmin tämän työn kontekstia, blogeja ja niiden hyötykäytön mahdollisuuksia opetuksessa. Tässä yhteydessä avaan myös hiukan heikon signaalin käsitettä ja siihen liittyvää tulevaisuudentutkija Elina Hiltusen Tulevaisuusikkuna-projektia, jolla on ollut inspiraatiota antava vaikutus tälle työlle.

3.1 Kuopion Muotoiluakatemia

Kuopion Muotoiluakatemia on Savonia-ammattikorkeakoulun Liiketoiminta ja kulttuurialan osaamisalueen yksikkö. Muotoiluakatemiassa voi opiskella muotoilijaksi (AMK) tai medianomiksi (AMK). Muotoiluakatemian visiona on olla kokemuksellisen ja toimivan tuoteympäristön tutkiva kehittäjä ja erikoisosaaja. Koulun päätehtävänä ovat muotoilun ja viestinnän korkeatasoisen koulutuksen antaminen ja kehittäminen sekä näiden alojen toiminnan tutkiminen, tukeminen, markkinointi ja tietolähteenä toimiminen. Opetuksen kantavana teemana on työelämälähtöisyys ja se haluaa korostaa toiminnassaan verkottuvaa osaamista sekä elinikäisen oppimisen merkitystä osana ammattitaitoa. Muotoiluakatemian toiminnan tavoitteena on työ-, elinkeino- ja kulttuurielämän osaamisen uudistaminen ja Pohjois-Savon kilpailukykyä ja hyvinvointia edistäminen koulutuksen sekä tutkimuksen- ja kehittämistoiminnan avulla. (Kuopion Muotoiluakatemia 2008)

Muotoiluakatemiassa voi opiskella kulttuurialan ammattikorkeakoulututkintoon kahdessa eri koulutusohjelmassa, joissa on kaikkiaan kuusi pääainevaihtoehtoa. Tutkinto suoritetaan neljän vuoden aikana ja sen laajuus on 240 opintopistettä. Muotoilun koulutusohjelmasta valmistutaan muotoilijaksi ja viestinnän koulutusohjelmasta medianomiksi. Muotoiluakatemian www-sivujen mukaan valmistuva medianomi on visuaalisen viestinnän ammattilainen, jolla on viestinnän kokonaisnäkemystä ja valmiudet työskennellä sekä painetun että sähköisen viestinnän tehtävissä. Muotoiluakatemian viestinnän koulutusohjelman ainoa pääaine on Graafinen viestintä. (Kuopion Muotoiluakatemia 2008)

3.2 Blogit

Termin blogi (en. *web logs*) otti käyttöön ensimmäisenä Jorn Barger. Blogit ovat aikajärjestykseen jäsentyviä artikkelikirjoitusten kokoelmia. Viimeisenä kirjoitettu blogiartikkeli eli ”postaus” (en. *post*) esiintyy aina ensimmäisenä blogi-sivustolla. Artikkeleita voidaan tarpeen mukaan myös luokitella liittämällä kirjoitus johonkin aihekategoriaan. (Anderson 2007)

Blogiartikkeleiden lyhyt esitysmuoto ja mahdollisuus kommentoida artikkeleita antavat välittömän vuorovaikutusmahdollisuuden kirjoittajien ja lukijoiden välille. Kommentit ovatkin monesti keskeinen osa blogin sisältöä. Blogit ovat myös ajankohtaisia, koska niitä päivitetään usein ja viimeisin kirjoitus on yleensä ensimmäisenä etusivulla. (Ranta 2009)

Blogiartikkeleita voidaan linkittää toisiin blogeihin, jolloin puhutaan blogosfääristä (en. *blogosphere*). Blogien väliset viittaukset edesauttavat eri näkökulmien välittymistä blogiyhteisön kesken. Tarvittaessa blogeihin voidaan myös liittää kuvia, videoita ja äänitiedostoja tai ne voivat sisältää ainoastaan näitä tiedostoja. Jos blogi sisältää vain tiettyjä mediaformaatteja, puhutaan yleensä mediablogeista. (Ranta 2009)

Yksi blogi voi olla yhden tai useamman kirjoittajan yhteinen julkaisualusta. Jälkimmäisestä käytetään useasti termejä yhteisöllinen blogi (en. *social blog*) tai ryhmäblogi (en. *group blog*). (Downes 2004) Käytän blogia hankkeessani nimenomaan tässä merkityksessä.

3.3 Blogien hyödyntäminen opetuksessa

Blogit tarjoavat sekä opettajalle että opiskelijoille suhteellisen helpon ja monesti ilmaisen kanavan avoimelle vuorovaikutukselle. Blogien käyttö ei vaadi käyttäjältään usein kynnykseksi nousevaa HTML-kielen osaamista. (mm. Downes 2004)

Stephen Downes (2004) esittää artikkelissaan Educational Blogging viisi tapaa hyödyntää blogeja opetuksessa:

1. Yksinkertaisimmillaan opettaja voi käyttää blogia kurssin oman verkkosivun vastineena. Julkaisujärjestelmä tarjoaa helpon tavan tuottaa sisältöä verkkoympäristöön. Luotu materiaali näyttäytyy opiskelijalle kuin mikä tahansa muu verkkosivusto.
2. Toinen tapa on hyödyntää blogia kurssiin liittyvien verkkomateriaalien linkittämisen ja kommentoinnin apuvälineenä. Linkeillä voidaan myös täydentää opettajan itsensä luomaa materiaalia.
3. Blogiartikkeleiden keskustelu- ja palautekanavan kautta on mahdollista käydä virtuaalista keskustelua blogiartikkeleista tai niihin mahdollisesti liittyvistä linkeistä. Tämä mahdollisuus on erityisen hyödyllinen silloin kun opiskelijaryhmä on niin suuri, ettei ole mahdollista tai järkevää käydä keskustelua luokkahuoneessa. Keskustelukanava tarjoaa kaikille tasavertaisen mahdollisuuden osallistua ja esittää näkemyksensä.
4. Useamman kirjoittajan yhteinen blogi tarjoaa mahdollisuuden käyttää julkaisujärjestelmää seminaariin osallistuvien opiskelijoiden julkisena yhteistyöalueena. Tällöin opiskelijat palauttavat työnsä blogin kautta ja voivat kommentoida toistensa töitä palaute- ja keskustelukanavan kautta.
5. Opiskelijat voivat pitää omaa blogia oman oppimisen reflektoinnin välineenä, jolloin se on selkeä osa kurssin suoritusta. (Downes 2004)

Tässä hankkeessa käytän blogia kahdessa Downesin kuvaamassa merkityksessä. Blogi toimii verkkomateriaalien linkittämisen kanavana, mutta myös seminaarimaisen työskentelytavan apuvälineenä. Toisaalta työskentelytapani on moniulotteisempi kuin yksikään edellä kuvatuista hyödyntämistavoista. Downes ei kuvaa lähtökohtaisesti mahdollisuutta hyödyntää blogia laajemmassa piirissä, joka ulottuu varsinaisen opiskelijaryhmän ulkopuolelle.

3.4 Heikot signaalit

Yleisen suomalaisen asiansanaston mukaan heikko signaali on sellainen ilmiö tai tapahtuma, joka ei välttämättä tapahtuessaan vaikuta tärkeältä, mutta jolla on tulevaisuuden kannalta tärkeä tai jopa ratkaiseva merkitys. Heikko signaali on

ensimmäinen ilmaus muutoksesta tai se voi olla juuri se sysäys, joka muuttaa ratkaisevasti tapahtumien kulkua. (Yleinen suomalainen asiasanasto 2009)

Brian Coffmanin (1997) näkemyksen mukaan heikko signaali on:

- idea tai trendi, joka vaikuttaa yritykseen tai yrityksen toimintaympäristöön
- uusi ja yllättävä signaalin vastaanottajan näkökulmasta
- joskus vaikea huomata ”kohinan” ja muiden signaalien keskeltä
- uhka tai mahdollisuus yritykselle
- usein aliarvioitu ihmisten taholta, jotka tietävät asiasta
- omaa viiveajan, ennen kuin kypsyy ja muuttuu valtavirraksi
- edustaa mahdollisuutta oppia, kasvaa ja kehittyä

Heikkojen signaalien metsästys on yksi menetelmä heikkojen signaalien löytämiseksi toiminta ympäristöä tarkastelemalla. (Rubin 2004) Tulevaisuustutkija Wendy Schultzin mukaan Heikkojen signaalien jäljittäminen tapahtuu tiivistäen seuraavasti:

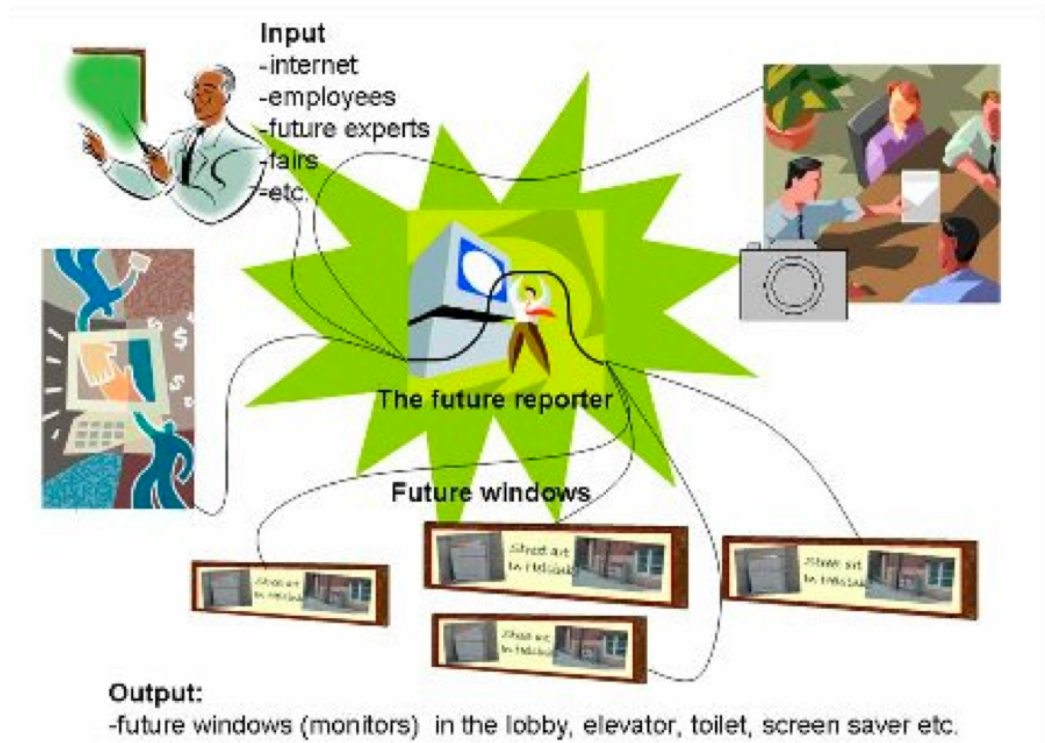
- Ensin valitaan 5–9 hyvin erilaista informaation lähdettä.
- Tämän jälkeen luodaan dokumentaatiota varten muutostarkastelun tietokanta
- Tämän jälkeen arvioidaan skannauksen osumia muun muassa seuraavilla kysymyksillä: onko ilmiö todella uutta subjektiivisesti vai objektiivisesti? Vahvistaako, tasapainottaako vai heikentääkö signaali olemassa olevia rakenteita tai ilmiöitä? Mikä on aikaperspektiivi trendin mahdolliselle toteutumiselle? (Schultz 2003)

Heikkojen signaalien metsästys ei yleensä tuota vielä itsessään lopullista ja sovellettavaa ennustetta tulevaisuudesta, vaan menetelmää käytetään yleensä yhdessä muiden menetelmien kanssa.

3.5 Tulevaisuusikkuna

Elina Hiltunen (2007) on kehittänyt VTT:llä (Valtion teknillinen tutkimuskeskus) testattua tulevaisuusikkunan konseptia heikkojen signaalien hyödyntämiseksi yhteisön sisällä. Metodien pääajatus (katso kaavio 1 seuraavalla sivulla) oli koota VTT:n henkilökunnan avulla heikkoja signaaleja yhteiseen tietokantaan, josta ne suodatettiin

tulevaisuusikkunoihin eli yhteisissä tiloissa oleville näytöille. Käytännön toiminnasta vastasi tulevaisuusreportteri (en. *futures reporter*), joka keräsi heikkoja signaaleja muun muassa verkosta etsimällä ja työntekijöitä haastattelemalla. Reportterin tehtävä oli myös suodattaa materiaalia ja muuntaa se visuaaliseksi materiaaliksi, kuten kuviksi ja videoiksi, jotka sitten näkyivät VTT:n yhteisissä tiloissa. (Hiltunen 2007, 4–5)

Kaavio 1. Elina Hiltusen Tulevaisuus ikkunan prosessin kuvaus. (Hiltunen 2007)

Menetelmää pilotoitiin kahdessa vaiheessa, erään seminaarin yhteydessä ja VTT:n Digitalon aulassa viikon ajan talvella 2007. (Hiltunen 2007, 10) Pilotoinnin yhteydessä järjestettyjen kyselyiden tulosten mukaan työyhteisössä tapahtui positiivisia muutoksia tulevaisuuslähtöisen orientaation suuntaan. Tärkeänä pidettiin sitä, että työntekijöillä on mahdollisuus lähettää itse löydöksiään ikkunaan julkaistavaksi. (Hiltunen 2007, 22–23)

Hiltusen tulevaisuusikkunan ajatus on toiminut tämän kehittämishankkeen blogin toiminta-ajatuksen pohjana. Huomisen Design -blogia on tarkoitus hyödyntää jatkossa samalla tapaa yhtenä työyhteisömme tulevaisuusorientaation ylläpitäjänä.

4 KURSSIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Toteutin blogin pilotin viestinnän koulutusohjelman opiskelijoille. Pilottiryhmän opiskelijat olivat 21–41-vuotiaita nuorisooasteen toisen vuosikurssin opiskelijoita. Ryhmässä oli kaikkiaan 19 opiskelijaa. Heistä neljätoista oli naisopiskelijoita ja miesopiskelijoita oli viisi. Ennen meneillään olevia opintoja Muotoiluakatemiassa, kaikki olivat suorittaneet ylioppilastutkinnon, muutama oli suorittanut toisen asteen media-assistentin -tutkinnon, yksi ammattikorkeakoulun tutkinnon ja yksi oli kasvatustieteen maisteri.

Seuraavissa alakappaleissa puran ensin auki blogityökalun valinnan perusteita. Sen jälkeen kerron Trendit ja kuluttaminen -kurssin rakenteesta ja sisällöstä. Lopuksi puran auki heikkojen signaalien metsästys -tehtävän toteutuksen eri vaiheineen.

4.1 Miksi yhteisöllinen blogi?

Olen hyödyntänyt heikkojen signaalien metsästys -tehtävää aikaisemmin kontaktiopetuksessa ilman virtuaalisia työkaluja. Opiskelijat ovat koonneet heikot signaalit PowerPoint- tai PDF-muotoiseen esitykseen ja esitelleet sitten löydöksensä ryhmälle. Tällä toimintatavalla löydökset ovat jääneet luokkatilan sisäisiksi. Avoimeen blogiin kirjattuna löydökset ovat kaikkien ulottuvilla ja kommentoitavissa. Ne mahdollistavat löydösten merkittävyyden uudelleen arvioinnin ja uusien löydösten vertaamisen aikaisempiin löydöksiin. Blogi toimii heikkojen signaalien ja muutostarkastelun tietokantana. Blogin avulla opiskelijoiden on myös mahdollista selata toistenkin opetusryhmien löydöksiä. Uskon myös, että löydösten julkisuus pistää opiskelijat panostamaan signaalien hakuun enemmän, koska avoimessa blogissa löydökset ovat kaikkien verkon käyttäjän arvioitavina.

Blogin kommentointikanava mahdollistaa palautteen antamisen myös verkon välityksellä. Palautekanava voi tarvittaessa toimia myös vertaispalautteen antamisen kanavana ja arviointi kohdistuu aina suoraan kyseiseen signaaliin. Luonnollisesti opiskelija voi saada palautetta löydöksistään myös muilta verkon käyttäjiltä.

Opiskelija voi palata verkko-osoitteeseen myös myöhemmin. Blogiin palaamalla voi tarkistaa millaisia signaaleja toiset opiskelijat ovat poimineet esille ja mitä pinnan alla kuplii tällä hetkellä. Blogi voi toimia eräänlaisena tulevaisuusikkunana paitsi opiskelijoille myös henkilökunnalle ja muille verkon käyttäjille. Näin tulevaisuuslähtöisestä ajattelusta tulee opiskelijalle toivon mukaan käytäntö, mikä on tietysti kova tavoite yhdelle kahden opintopisteen kurssille.

4.2 Blogityökalun valinta

Tarvitsin heikkojen signaalien metsästys -tehtävän läpiviemiseksi blogityökalun. Pehdyin tehtävän tavoitteita silmällä pitäen kolmeen eri blogipalveluun, Blogger- ja Wordpress-palveluihin sekä Moodlen yhteydessä oleva blogityökaluun. Blogger on vuonna 1999 syntynyt, nykyisin Googlen omistama käyttäjille ilmainen ja pääosin mainosrahoitteinen blogipalvelu. (Blogger 2009a) Wordpress on sekä vapaan lähdekoodin blogiohjelmisto että ilmainen blogipalvelu, joka sekin saa osan rahoituksestaan mainosten kautta. (Wordpress 2009a, 2009b & 2009c) Moodle on vapaaseen lähdekoodiin perustuva virtuaalinen oppimisympäristö. Moodle on Savonia-ammattikorkeakoulun virallinen oppimisympäristö. Savonialla on käytössä versio 1.8.

Tutustuakseni blogiympäristöihin loin Blogger- ja Wordpress-ympäristöihin vastaavat blogit sekä testasin Savonia-ammattikorkeakoulun Moodle-oppimisympäristön blogityökalua. Moodlen blogi on aina koko käyttäjäyhteisön, tässä tapauksessa koko Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja opettajien yhteinen julkaisukanava. Moodlen blogista ei ole mahdollista erottaa omaa aluetta yhden kurssin käyttöön. Näin päädyin hylkäämään sen testattavien ympäristöjen listalta.

Blogger- ja Wordpress-palveluiden käyttöönotto oli hyvin sujuvaa ja itseohjaavaa. Minun ei tarvinnut turvautua missään vaiheessa erityisiin ohjeisiin tai ohjesivustoihin. Testasin molempia blogeja myös muutaman kollegan avustuksella, jotta pääsin kokeilemaan kirjoittajien lisäämistä, kommentoinnin työkaluja sekä blogin ulkoasun muokkausta.

Wordpress-ympäristössä käyttäjille voi antaa eri oikeuksia neliportaisesti. **Avustaja** (en. *contributor*) voi kirjoittaa artikkeleita sekä muokata niitä, mutta hän ei kuitenkaan pysty julkaistamaan artikkeleitaan. **Kirjoittaja** (en. *author*) voi puolestaan julkaista kirjoittamansa artikkelit ja lisätä niihin myös mediatiedostoja, mutta hänkään ei voi muokata muiden artikkeleita julkaisemisen jälkeen. **Toimittaja** (en. *editor*) voi kirjoittaa itse tai muokata ja julkaista muiden tekemiä artikkeleita. Hän voi myös hallita kommentteja, lisätä ja poistaa aihepiirejä sekä luoda ja hallita linkkilistoja. **Ylläpitäjällä** (en. *admin*) on luonnollisesti laajimmat mahdolliset käyttöoikeudet blogiin, hän on ainoa joka voi hyväksyä ja poistaa käyttäjiä tai muokata sivuston ulkoasua ja toimintoja. (Wordpress 2009d)

Blogger-palvelussa käyttäjiä on vastaavasti kolmea tasoa ylläpitäjä, kirjoittaja ja lukija. Ylläpitäjä hallinnoi blogia, kirjoittaja voi kirjoittaa siihen artikkeleita ja lukija voi pelkästään lukea blogia, silloin kun ympäristö on suljettu. (Blogger 2009)

Monitasoiset käyttäjäprofiilit voivat helpottaa blogin opetuskäyttöä. Monesti voi olla hyvä jakaa opiskelijoille ja esimerkiksi toisille opettajille erilaisia käyttäjäprofiileja.

Molemmat palvelut ovat rakenteeltaan ja toiminnoiltaan hyvin samankaltaisia. Oman käyttötarkoitukseni näkökulmasta tuli esille kumminkin muutamia pieniä eroja.

Blogger-palvelussa yhden blogitunnuksen käyttäjien määrä on rajattu sataan (Blogger 2009a) ja Wordpress-blogissa 35:een (Wordpress 2009a) kirjoittajaan. Wordpress-palvelussa kirjoittajien määrän rajoitus voidaan poistaa 30:n Yhdysvaltain dollarin vuosimaksulla. (Wordpress 2009a) Tämä on tärkeä ominaisuus, jos blogia käytetään jatkossa useamman opiskelijaryhmän kanssa. Blogin kirjoittajien määrä kasvaa silloin helposti yli sadan jo yhden lukuvuoden aikana.

Wordpress tuntui houkuttelevammalta myös laajennus mahdollisuuksineen. Palvelun alla pyörivä vapaan lähdekoodin ohjelmisto on tarpeen vaatiessa mahdollista siirtää myös oppilaitoksen omalle palvelimelle. Tämä puolestaan mahdollistaa blogin laajemmat räätälöinti mahdollisuudet. (Wordpress 2009a & 2009c) Päädyin näin lopulta Wordpress-palvelun käyttöön ja loin sinne Huomisen Design -nimisen blogin, jonka www-osoite on huomisenesign.wordpress.com.

4.3 Sosiaalinen konstruktivismi blogin käytön taustalla

Pohjaan kurssitehtävän blogitoimintaani pitkältikin oppimisen kognitivistis-konstruktivistiseen näkemykseen. Konstruktivistinen ajattelu lähtee ajatuksesta, että oppija rakentaa eli konstruoi aktiivisesti todellisuutensa ja tietonsa omista lähtökohdistaan käsin. Oppiminen on näin omaa aktiivista työskentelyä ei passiivista vastaanottamista. (Puolimatka 2002, 82) Sosiaalisella konstruktivismilla korostetaan puolestaan tämän työskentelyn sosiaalista luonnetta. Uuden tiedon rakentaminen ei tapahdu suljetussa tilassa, vaan vuorovaikutuksessa sosiaalisen ympäristön kanssa. (Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 139–140)

Sosiaalinen konstruktivismi on liitetty usein sosiaalisen median toimintatapaan. Esimerkiksi Wikipedia on verkkoyhteisön alati muuttuva luomus, yhteisöllisen tiedon rakentamisen lopputulos. Tämä ajatus sopii myös blogityöskentelyyn. Blogi on elävä kokonaisuus artikkeleineen ja niihin liittyvine kommentteineen. Blogi ei sisällä valmista tai lopullista tietoa vaan on yhteisön ja yksilön uudelleen konstruktiolle alttiina.

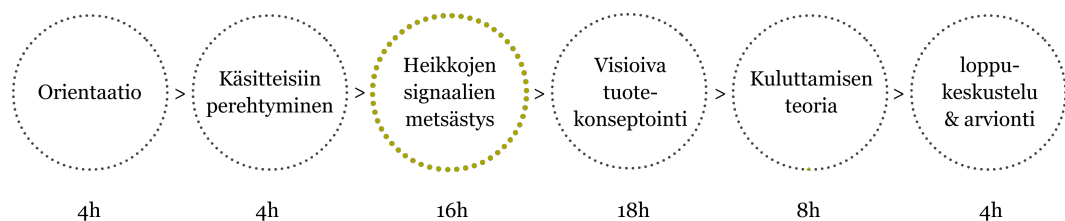
4.4 Kurssitehtävä osana opetus- ja kurssisuunnitelmaa

Trendit ja kuluttaminen -opintojakso on kahden opintopisteen laajuinen ja kuuluu viidentoista opintopisteen laajuiseen Visuaalinen kulttuuri ja yhteiskunta -opintokokonaisuuteen. Opintokokonaisuus on osa muotoilun ja viestinnän koulutusohjelman yhteistä opetusta. Opiskelijat ovat päivä- tai aikuisopiskelijoita. Aikuisopiskelijoiden opetus on järjestetty pääsääntöisesti iltaisin ja viikonloppuisin.

Trendit ja kuluttaminen -opintojakso on laajuudeltaan kaksi opintopistettä eli noin 54 tuntia. Kurssin päällimmäinen osaamistavoite on antaa opiskelijalle valmiuksia hahmottaa omaa ammattia kulttuurissa, yhteiskunnassa ja liiketoimintaympäristössä tapahtuvan jatkuvan muutoksen näkökulmasta. Opiskelija orientoituu kuluttajien elämäntapojen ja tarpeiden tarkasteluun tulevaisuuslähtöisesti. (Kuopion Muotoiluakatemia 2008, 22–23)

Opintojakson yksi oppimistavoitteista on että opiskelija oppii erottamaan toimintaympäristöstään ilmiöitä ja signaaleja, joilla on olennainen vaikutus visuaalisten, kulttuuristen ja kaupallisten trendien syntyyn. Kurssin yhtenä sisältönä on tulevaisuuden tutkimukseen liittyvät käsitteet ja menetelmät sekä tulevaisuuden ennakointi suunnittelutehtävissä. (Kuopion Muotoiluakatemia 2008, 22–23) Blogia hyödyntäen toteutettava heikkojen signaalien metsästys -tehtävä toimii erityisesti näiden tavoitteiden saavuttamisen välineenä.

Opintojakso toimii johdattavana osana Muotoilun koulutusohjelman ammatillisen tulevaisuusosaamisen kompetenssin ja sitä vastaavan juonen rakentumisessa. Juonne syvenee kunkin pääainevaihtoehdon omassa opetuksessa useissa eri kursseissa. (Kuopion Muotoiluakatemia 2008, 11)

Kaavio 2. Kurssisuunnitelman runko

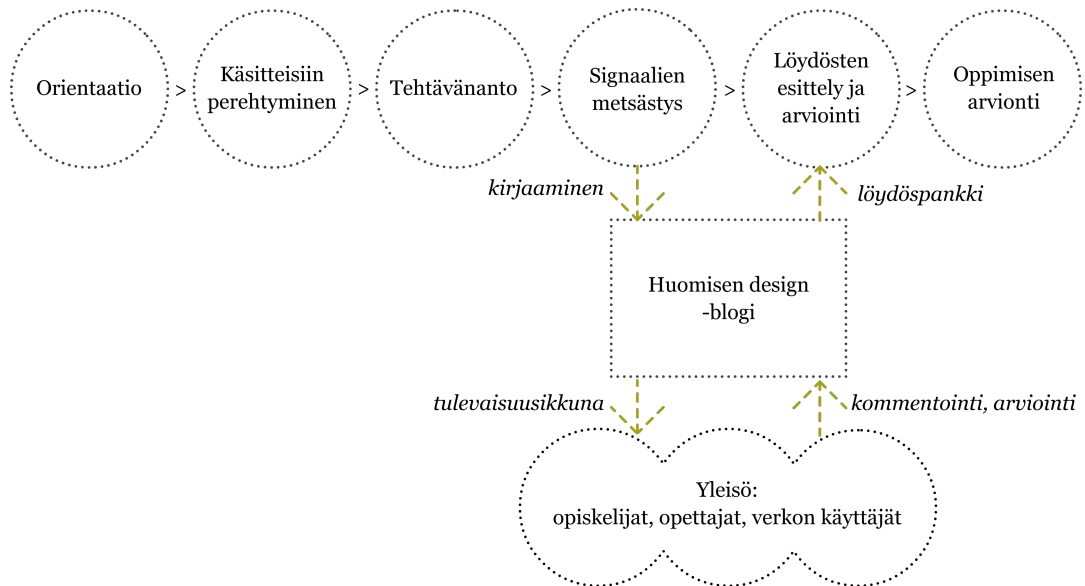
Yllä olevaan kaavioon (kaavio 2.) on kuvattu kurssin toteutussuunnitelman runko tehtävineen. Tässä kehittämishankkeessa käsitelty Heikkojen signaalien metsästys -tehtävä on kuvattu kaavioon keltavihreällä.

Kurssin johdatteluun, orientaatioperustan muodostamiseen ja käsitteisiin tutustumiseen käytettiin aikaa yhteensä kahdeksan oppituntia. Opiskelijoilla oli vaihtoehtoisesti mahdollisuus perehtyä orientoivaan materiaaliin ja peruskäsitteisiin myös Moodle-oppimisympäristöön laaditun materiaalin avulla. Kukaan ei tosin käyttänyt tätä mahdollisuutta pilottiryhmässä, vaan orientaatio ja peruskäsitteet käytiin läpi kontaktiopetuksessa muutaman orientoivan tehtävän avulla. Opiskelijat tutustuivat tässä vaiheessa myös heikon signaalin käsitteeseen osana tulevaisuudentutkimuksen alaa ja muita käsitteitä.

Heikkojen signaalien metsästyksen jälkeen kurssilla käytiin läpi visioiva tuotekonseptointi -menetelmän teoria ja prosessin läpivienti. Heikkojen signaalien

tehtävä tuki omalta osaltaan myös tätä prosessia, kun löydöksiä pystyttiin hyödyntämään tuotekonseptien ideoinnissa. Viimeisessä vaiheessa käytiin vielä läpi kuluttamisen teorioita ja koottiin keskustellen kurssin sisällön kokonaisuutta ja arvioitiin kollektiivisesti kurssin sisältöä ja onnistumista.

4.5 Heikkojen signaalien metsästys -tehtävän rakentuminen

Kaavio 3. Heikkojen signaalien metsästys -tehtävän runko ja blogi

Olen kuvannut yllä olevaan kaavioon oppimisprosessin ja -tilanteiden kulun aikajärjestyksessä vasemmalta oikealle. Kaaviossa näkyy myös blogin monisuuntainen rooli osana kokonaisprosessia. Kaavion katkoviivaiset nuolet kuvaavat blogiin liittyvän toiminnan suuntaa ja pienet nuolet siirtymistä tehtävän seuraavaan vaiheeseen. Olen kuvannut kaavioon myös kaksi tehtävää edeltänyttä kurssin kokonaisuutta, joilla on olennainen merkitys kuvatussa tehtäväkokonaisuudessa. Kurssin alun oppituntien ja tehtävien tarkoitus on motivoida, orientoida ja tarjota teoreettista kehystä itse tehtävälle, joka toimii puolestaan tiedon ulkoistamisen välineenä Engeströmin oppimismallin mukaisesti (kts. esim. Engeström 1994, 98).

Tehtäväkokonaisuus jakautuu verkko-opetuksen ja lähijaksojen kanssa seuraavasti:

- itseopiskelua virtuaalisesti 8 h (signaalien metsästys)
- yhteisöllistä virtuaalisesti 3 h (varsinainen blogityöskentely)
- verkkoavusteinen lähiopetus 5 h (tehtävänanto ja -purku arviointineen)

Varsinainen tehtävä alkoi heikon signaalin käsitteen merkityksen kertauksella. Tämän jälkeen kävimme läpi heikkojen signaalien metsästys -menetelmän sekä mahdollisia lähteitä signaalien hakuun että varsinaisen tehtävänannon, joka löytyy kokonaisuudessaan raportin liitteestä 1. Samalla kertaa esittelin opiskelijoille Wordpress-blogin toimintaperiaatteet: mistä blogi löytyy, kuinka blogin käyttäjäksi kirjaututaan, miten artikkelin kirjoittaminen ja tekstin muotoilu tapahtuu sekä kuinka artikkeliin liitetään kuva- ja videotiedostoja. Kerroin myös, että mahdollisesti tarvittavat lisäohjeet blogin käyttöön löytyvät kurssin www-sivulta.

Tämän jälkeen opiskelijat valitsivat itselleen työparinsa ja lähtivät hakemaan heikkoja signaaleja valitsemistaan lähteistä. Kaikkiaan tehtävänantoon kului aikaa yksi oppitunti eli 45 minuuttia. Koska käytössämme oli atk-luokka, suurin osa opiskelijoista kävi kirjautumassa Wordpress-palveluun samalla kertaa ja nostin heidät Huomisen Design -blogin kirjoittajiksi. Annoin opiskelijoille kirjoittajan (en. *author*) oikeudet. Osa opiskelijoista suoritti kirjautumisen myöhemmin itsenäisesti. Kirjoittajien lisäämiseksi minun täytyi pyytää opiskelijoilta sähköpostiosoite, jota he käyttävät Wordpress-palveluun kirjautumisen yhteydessä.

Seuraavassa vaiheessa opiskelijat hakivat signaaleja eri medioista ja kirjasivat parhaat löydöksensä blogiin, joka toimi eräänlaisena heikkojen signaalien tietokantana. Tämä vaihe tapahtui itsenäisesti ja pienryhmissä. Ohjasin paria opiskelijaa muutaman sähköpostin ja käytäväkeskustelun avulla palveluun kirjautumiseen ja heikkojen signaalien lähteisiin liittyvissä kysymyksissä.

1. Täysin odottamaton Havainto ei liity mihinkään tuntemaani selvään trendiin – <i>esim. Yrityksen perustamisseminaarissa oli yllättävän paljon nuoria</i>	2. Monelle melko odottamaton Havaittu muutos trendissä – <i>esim. Islantilaiset sijoittajat kaappaavat suomalaisia yrityksiä</i>
3. Osittain odotettu Loogisen päättelyn kautta todetaan täysin mahdolliseksi tulevaisuuden tilaksi – <i>esim. USA:n Drivetrrough Cafe:t Suomeen</i>	4. Täysin odotettu (Mega)trendi jatkuu odotetusti – <i>esim. Kiina-ilmiö etenee tai nanoteknologia tulee</i>

Taulukko 1. Kuosan (2005) Signaalien havainnoinnin yllättävyyskehikko

Tehtävän pääarviointi tapahtuu luokassa, kun opiskelijat esittelevät löydöksensä kirjoittamiensa blogiartikkeleiden avulla. Kukin pari/ryhmä esitteli omat löydöksensä,

jonka jälkeen pohdimme löydösten laatua vapaasti keskustellen ja toisaalta hyödyntäen Kuosan (2005) Signaalien havainnoinnin yllättävyyskehikkoa. Edellä olevaan taulukkoon on kuvattu Kuosan määrittelemät signaalien yllättävyysasteet.

Tehtävän arviointi oli pitkälle vertaisarviointia. Arvioinnin kriteerinä oli luonnollisesti se, kuinka hyvin löydökset täyttivät heikon signaalin kriteerit ja kuinka suuri löydösten uutuus- ja yllättävyysarvo on? Muita valmiiksi pohtimiani kysymyksiä olivat muun muassa: Miten arvioitte kyseisen signaalin mahdollisuutta vahvistua trendiksi? Millä aikataululla signaalista voisi tulla trendi? Oliko signaalien löytäminen vaikeaa? Jos oli, niin miksi? Mitkä lähteet olivat löydösten kannalta parhaita?

Kaikkien löydettyjen signaalien läpikäynnin jälkeen keskustelimme vielä yhdessä, mitä tehtävä opetti ja millaisiin työelämän tilanteisiin menetelmä voisi sopia? Opiskelijoiden näkökulmissa tuli esille, että heikkojen signaalien käsite tuntui ensin selvältä, mutta tehtävään ryhtyessä olikin melko vaikeaa löytää kauemmaksi tulevaisuuteen viittaavia signaaleja. Keskustelu oli kaikkiaan melko vilkasta.

5 KYSELYIDEN TULOKSET

Arvioidakseni blogityöskentelyä opiskelijoiden näkökulmasta, järjestin tehtävän päätteeksi palautekyselyn. Kyselyssä selviteltiin opiskelijoiden kokemusta blogityöskentelystä Heikkojen signaalien -tehtävässä. Opintojakson päättävällä oppitunnilla kyselyihin vastasi kuusitoista opiskelijaa (n=16).

5.1 Palautekyselyn tulokset

Olen koonnut palautekyselyn tulokset seuraaviin kolmeen taulukkoon (taulukot 2, 3 ja 4). Kysymykset ovat siinä muodossa kuin ne olivat varsinaisessa kyselylomakkeessakin, mutta niiden alkuperäistä järjestystä on muutettu ja ne on jaoteltu kolmen eri otsakkeen alle.

Väittämät	kyllä	en osaa sanoa	ei/en
1. Blogitehtävä aktivoi tulevaisuuslähtöiseen ajatteluun.	14	2	0
2. Blogityöskentely auttoi ymmärtämään tulevaisuuslähtöistä työskentelyä.	14	2	0
3. Blogityöskentely antoi minulle tietoa oman alani tulevaisuuden teknologioista.	12	3	1
4. Blogityöskentely auttoi minua ymmärtämään heikon signaalin käsitettä.	15	1	0
5. Blogityöskentely antoi minulle uusia ajatuksia oman alani tulevaisuudesta.	12	4	0

Taulukko 2. Opiskelijoiden näkemykset opetussuunnitelmallisista tavoitteista

Ensimmäisessä taulukossa (taulukko 2, seuraava sivu) on esitetty väittämät 1–5. Ne kuvaavat opiskelijoiden käsityksiä omasta oppimisestaan tehtävän yhteydessä.

Väittämien sisälle on kirjoitettu Trendit ja kuluttaminen -kurssin opetussuunnitelman tavoitteita tulevaisuuslähtöisestä ajattelusta ja oman alan tulevaisuudesta ja signaalien tunnistamiseen. Tulokset ovat tältä osaa hyvin selkeät. 87,5% vastaajista ajatteli, että blogitehtävä aktivoi tulevaisuuslähtöiseen ajatteluun ja auttoi ymmärtämään

tulevaisuuslähtöistä työskentelyä. Yhtä lukuun ottamatta kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että blogityöskentely auttoi ymmärtämään heikon signaalin käsitettä. Kolmas väittämä oli ainoa, johon vastattiin kerran negatiivisesti. Näiden väittämien ja vastausten kautta voinee päätellä, että tehtävällä saavutettiin opetussuunnitelmallisessa mielessä kurssin tavoitteita.

Väittämät	kyllä	en osaa sanoa	ei/en
6. Uskon että voisin käydä kirjoittamassa Huomisen Design -blogiin kurssin jälkeenkin.	5	9	2
7. Uskon että voisin käydä lukemassa Huomisen Design -blogia kurssin jälkeenkin.	14	2	0
8. Uskon että voisin käydä kommentoimassa Huomisen Design -blogia kurssin jälkeenkin.	8	5	3
9. Olisi tärkeää että voisin kirjoittaa Huomisen Design -blogiin kurssin jälkeenkin.	1	13	2

Taulukko 3. Opiskelijoiden näkemykset blogin mahdollisesta jatkokäytöstä

Taulukossa 3 olevat väittämät 6–9 kuvaavat opiskelijoiden näkemyksiä blogin mahdollisesta jatkokäytöstä kurssin jälkeen. Nämä vastaukset hajosivat selkeämmin. Viisi eli noin kolmannes vastaajista ilmoitti, että voisi käydä kirjoittamassa Huomisen Design -blogiin kurssin jälkeenkin. Kaksi opiskelijaa uskoi ettei kävisi ja suurin osa ei osannut ilmoittaa kantaansa tähän väittämään. Blogiin kirjoittamista vastaan sotii myös väittämän 9 vastaukset. Vain yksi vastaajista piti tärkeänä, että blogiin voisi kirjoittaa kurssin jälkeenkin.

Hiukan myönteisemmin suhtauduttiin mahdollisuuteen käydä kommentoimassa blogiin kirjoitettuja artikkeleita. Puolet vastaajista uskoi, että voisi käydä kommentoimassa löydöksiä kurssin jälkeen, mutta vajaa viidennes uskoi ettei tekisi sitä. Kaikkein myönteisimmin suhtauduttiin mahdollisuuteen käydä lukemassa artikkeleita. Lähes kaikki vastaajat ilmoittivat, että voisivat käydä lukemassa blogia kurssin jälkeenkin.

Väittämät	kyllä	en osaa sanoa	ei/en
10. Blogityöskentely oli motivoivaa.	12	4	0
11. Blogityöskentely oli mukavaa.	12	4	0
12. Blogityöskentely oli helppoa.	13	3	0

Taulukko 4. Opiskelijoiden yleiset näkemykset blogityöskentelystä

Taulukossa 4 oleviin väittämiin 10–12 suhtauduttiin myönteisesti. Noin kolme neljästä vastaajasta piti blogityöskentelyä motivoivana, mukavana ja myös helppona. Neljännes ei osannut sanoa kantaansa, mutta kukaan ei vastannut väittämiin negatiivisesti.

Kyselylomakkeessa oli mahdollista antaa myös muita kommentteja ja ideoita blogitehtävään liittyen. Yhdeksään paperiin oli jätetty seuraavat kommentit:

- Innostuin jakson aikana seuraamaan muita blogeja
- Oman blogin perustaminen on käynyt mielessä.
- Hyvä idea, kannattaa jalostaa eteenpäin ja käyttää jatkossakin
- Mukavaa vaihtelua, paikoitellen jopa hauskaa. Mutta kaikkea ei tarvitse siirtää verkkoon (nimim. joskus ollu 7h päivässä koneella)
- Blogi oli hyvä tapa jakaa ajatuksia helposti ja napakasti. Tehtävä oli mielenkiintoinen ja auttoi ymmärtämään aihetta.
- Mukava ajatus, että koulutehtävät lähestyvät nykyisiä sosiaalisia mediapalveluja ts. lähennyttään vapaa-ajan käytäntöjä ja tapoja.
- Eipä ole ennen tullut tällä tavalla tehtyä, jo uusi tapa tehdä motivoi tekemään tehtävää eri tavalla.
- Voisi viedä ehkä pidemmälle, nyt blogi toimii vain ideoiden välittämiskeinona, niitä voisi kommentoida enemmän.
- Awesome! (suom. mahtavaa)

Vastausten pohjalta voi päätellä, että blogitehtävä toi jonkinlaista virkistystä opiskelijaryhmän totuttuihin työtapoihin. Vastauksista voi myös lukea, että

blogitehtävä aktivoi yhtä opiskelijaa miettimään oman blogin perustamista ja yhden seuraamaan muita blogeja. Kaikkien vastauksien näkökulma on myönteinen.

Kahdessa vastauksessa on myös tuotu esille mahdollisuus viedä blogia pidemmälle – palaan näihin vastauksiin vielä tämän raportin pohdinta osassa.

5.2 Sosiaalisten medioiden käytön kysely

Palautekyselyn yhteydessä opiskelijat vastasivat myös heidän sosiaalisten verkkopalveluiden käyttöä koskevaan kyselyyn. Kyselyssä oli muutamien suosittujen verkkopalveluiden nimiä ja opiskelijoilta kysyttiin kunkin verkkopalvelun tuntemusta ja käytön laajuutta. Kyselyn tulokset on koottu alla olevaan koontitaulukkoon (taulukko 5). Kyselyn yhteydessä opiskelijoille painotettiin, että siinä kysyttiin tilannetta ennen tämän kurssin blogin käyttöä.

	en tunne palvelua/ palveluita	tiedän palvelun, en ole kokeillut	olen kokeillut	käytän toisinaan	käytän kerran viikossa tai useammin
Facebook	–	6	–	–	10
Flickr	1	3	5	6	1
YouTube	–	–	–	5	11
IRC-galleria	–	6	2	1	7
Second Life	11	5	–	–	–
Habbo Hotel	2	13	1	–	–
Devian Art	1	3	4	5	3
Foorumit	1	2	4	6	3
Blogit	–	4	6	3	3
Wikis	–	2	1	2	11

Taulukko 5. Pilottiryhmän sosiaalisen median verkkopalvelujen käyttö (n=16)

Kyselyn perusteella käytetyimmiksi sosiaalisen median palveluiksi nousivat YouTube, Facebook ja wikis. Noin kaksi kolmannesta käyttää YouTube-, Facebook- ja wiki-palveluja useammin kuin kerran viikossa. Muita melko käydettyjä palveluita ovat erilaiset Foorumit, Flickr-kuvapalvelu ja kuvituksien jako- ja kommentointipalvelu Devian Art.

Hiukan yllättävää on, että 3D-tekniikkaan tukeutuva virtuaalimaailma Second Life on tuntematon kahdelle kolmesta opiskelijasta ja että kukaan ei ole edes kokeillut palvelua. Vastaava kotimainen kaksiulotteinen virtuaaliympäristö Habbo Hotel on puolestaan tunnettu, mutta vain yksi opiskelijoista on kokeillut palvelua. Kokonaisuudessaan uusien medioiden tuntemus ja käyttö näyttäisi olevan melko yleistä. Kaikki vastaajista käyttävät ainakin yhtä sosiaalisen median palvelua kerran viikossa tai useammin.

6 POHDINTA

Edellisessä kappaleessa kuvatus kyselyn tulokset tukevat pilotoinnin kautta itselleni muodostuneita käsityksiä Kuopion Muotoiluakatemia opiskelijoiden sosiaalisen medioiden käytöstä ja taidoista. Sosiaalisen median työkalut ovat ainakin pilottiryhmässä olleille opiskelijoille hyvin tai melko tuttuja. Opiskelijat suoriutuivat blogikirjoittelusta hyvin ja erittäin pienellä teknisellä ohjeistuksella. Ainoastaan yhdellä opiskelijalla oli pieniä vaikeuksia järjestelmään kirjautumisprosessissa ja tässäkin oli kyse vain opiskelijan omasta unohduksesta.

Tulokset ovat kokonaisuudessaan linjassa neljän Itä-Suomalaisen korkeakoulun yhteisen Sosiaalinen median opetuksen ja oppimisen tukena -hankkeen eli SMOOT-hankkeen esiselvityksen kanssa. Selvityksessä kyseltiin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoilta ja henkilökunnalta heidän käyttökokemuksiaan sosiaalisesta mediasta. Pieniä eroja on myös nähtävissä. Smoot-hankkeen kyselyn mukaan You Tube -palvelua käytti yli 80% opiskelijavastaajista. (Laitinen & Rissanen 2007, 24–26) Omassa kyselyssäni vastaava luku oli 100%. Tämä ero on kumminkin selitettävissä opiskelualaan liittyvillä muuttujilla, koska pilottiryhmään kuuluneet opiskelijat olivat tulevia media-ammattilaisia. Myös otokseni pienenus voi selittää osin tätä eroa.

En ole kokeillut Huomisen Design -blogia varsinaisesti aikuisopiskelijoiden kanssa, mutta uskon että kokemus voisi olla hyvin toisenlainen. Nuorempi opiskelija sukupolvi on tottunut hyppäämään helposti uusiin tietoteknisiin ympäristöihin ja se auttaa heitä sopeutumaan aina nopeasti verkkosovellusten seuraavaan sukupolveen. Vanhempi sukupolvi omaksuu uudet käytänteet hitaammin. Esimerkiksi jo edellä mainitsemassani Smoot-hankkeen selvityksessä todetaan, että nuoret ikäryhmät eli alle 26-vuotiaat ovat käyttäneet sosiaalisen palveluja merkittävästi enemmän kuin esimerkiksi 36–45-vuotiaat (Laitinen & Rissanen 2007, 25–29) – mikä ei ole missään nimessä mikään yllätys.

Omat kokemukset Huomisen design -blogin luomisesta ja sen pilotoinnista Trendit ja kuluttaminen -kurssilla olivat myönteisiä, mutta myös kehittämisen varaa on. Yksi suuri haaste on saada opiskelijat kirjaamaan löytöjään myös itse kurssin jälkeen.

Kyselyn perusteella siihen voisi olla valmiutta, mutta uskon kynnyksen olevan kumminkin melko suuren. Esimerkiksi Wikipediaa koskeva totuus on, että artikkeleiden kirjoittajia on paljon, mutta melko pieni joukko kirjoittaa suurimman osan niistä. Ongelma lienee kurssin blogin kohdalla varmaan sama.

Blogiartikkeleiden kommentoinnin määrä on ollut käytännössä olematonta ja se nähtiin kehitettäväksi asiaksi myös opiskelijoiden taholta. Erään opiskelijan idea oli, että blogia ”voisi viedä ehkä pidemmälle, nyt blogi toimii vain ideoiden välittämiskeinona, niitä voisi kommentoida enemmän.” Myös Savonia-ammattikorkakoulun terveysalan yksikön puolella blogia opetuksessaan kokeillut Kaarina Pikkarainen törmäsi omassa kehittämishankkeessaan vastaaviin ongelmiin. (Pikkarainen 2007, 28)

Kommentoimattomuus johtunee ainakin osin siitä, että kommentointi on ollut opiskelijoille vapaaehtoista. Tämä ongelma on poistettavissa lisäämällä tehtävään toisten löydösten kommentointiosion. Kommentointiin voisi innostaa ja velvoittaa myös toisia opettajia ja miksei myös viiteryhmiä. Kommentoinnin rinnalle voisi kehittää myös jonkinlaisen äänestysjärjestelmän, jonka avulla Heikkojen signaalien löydöksiä voisi arvottaa suoraan blogissa esimerkiksi jonkinlaista pisteytystä hyödyntämällä. Näin palautteen antaminen ei vaatisi aina sanallista ilmaisua.

Tämän kehittämishankkeen tulosten positiivisuus johtunee pitkälti blogin hyvästä soveltuvuudesta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Siitä huolimatta tulokset rohkaisevat blogien ja miksei myös muidenkin sosiaalisen medioiden käyttöön opetuksen tukena. Ainakin nuoremman polven opiskelijat ovat siihen valmiita. Myönteisten tulosten vuoksi aion kehittää Huomisen Design -blogia eteenpäin. Kommentoinnin aktivointi ja blogin tunnettavuuden lisääminen henkilöstön ja viiteryhmien sisällä ovat päällimmäisiä tavoitteitani.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Anderson, P. 2007. What is Web 2.0 – Ideas Technologies and Implications for Education. JISC. <http://www.jisc.ac.uk/media/documents/techwatch/tsw0701b.pdf>.

Linkki tarkistettu 4.1.2009.

Anttila, P. 2005. Ilmaisui, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina: Artefakta.

Blogger. 2008a. Blogger palvelun tarina. <http://www.blogger.com/about> Linkki tarkistettu 21.5.2008.

Blogger. 2008b. Blogger ominaisuudet. <http://www.blogger.com/features>. Linkki tarkistettu 21.5.2008.

Blogger. 2009. How do I create a team blog.

<http://help.blogger.com/bin/answer.py?hl=en&answer=41440>. Linkki tarkistettu 21.1.2009.

Coffman, B. 1997. Weak Signal Research. Louisville: MG Taylor Corporation. <http://www.mgtaylor.com/mgtaylor/jotm/winter97/wsrintro.htm>. Linkki tarkistettu 20.12.2008.

Downes, S. 2004. Educational Blogging. Boulder: Educause Review.

<http://connect.educause.edu/Library/EDUCAUSE+Review/EducationalBlogging/40493>. Linkki tarkistettu 7.2.2009.

Engeström, Y. 1994. Perustietoa opetuksesta. Helsinki:

Valtiovarainministeriö/Painatuskeskus.

Hiltunen, E. 2007. The Futures Window. A Medium for Presenting Visual Weak Signals to Trigger Employees' Futures Thinking in Organisations. Helsinki: Helsinki School of Economics. <http://hsepubl.lib.hse.fi/pdf/wp/w423.pdf>. Linkki tarkistettu 2.2.2009.

Kuopion Muotoiluakatemia. 2008. Opinto-opas. 2008 aloittaneet.

http://www.designkuopio.fi/pdf/Kumu_opinto-opas_2008.pdf. Linkki tarkistettu 19.12.2008.

Kuopion Muotoiluakatemia. 2008. Koulutusohjelmat.

<http://www.designkuopio.fi/koulutusframe.html>. Linkki tarkistettu 17.12.2008.

Kuosa, T. 2005. Heikko signaali vai merkityksetön kohina: Pattern management – ontologisesti uusi lähestymistapa heikkojen signaalien tarkasteluun ja tulkintaan. Futura Vol. 25, No 5.

Laitinen, K. & Rissanen, M. (toim.) 2007. Virtuaalisia yhteisöjä, ajatuksia ja avoimuutta. Kuopio: Oppimiskeskus.

Lehtinen, E., Kuusinen, J. & Vauras, M. 2007. Kasvatuspsykologia. Helsinki: WSOY oppimateriaalit Oy.

Pikkarainen, K. 2007. Blogit opetusvälineenä. Kehittämishankeraportti. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Puolimatka, T. 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi.

Ranta, P. 2009. Sosiaalinen media. Wikispaces.

<http://peksujeff.wikispaces.com/Luku2b>. Linkki tarkistettu 7.2.2009.

Routio, P., 2007. Tapaustutkimus. Artikkelin www-sivukokonaisuudessa: Tuote ja tieto, tuotteiden ja palvelujen tutkimus. <http://www2.uiah.fi/projects/metodi/071.htm> Linkki tarkistettu 21.5.2007.

Rubin, A. 2004. Villit kortit. Turku: Turun kauppakorkeakoulu.

<http://www.tulevaisuus.fi/topi> Linkki tarkistettu 19.2.2009.

Schultz, W. 2003. Environmental Scanning: A Holistic Approach to Identifying and Assessing Weak Signals of Change. Oxford: Infinite futures.

<http://www.infinitefutures.com/essays/prez/holescan/index.htm> Linkki tarkistettu 20.1.2009.

Wordpress. 2009a. Premium Features. <http://en.wordpress.com/products/>. Linkki tarkistettu 2.2.2009.

Wordpress. 2009b. The Features you'll Love. <http://en.wordpress.com/features/>. Linkki tarkistettu 2.2.2009.

Wordpress. 2009c. About Wordpress. <http://wordpress.org/about/>. Linkki tarkistettu 18.2.2009.

Wordpress. 2009d. User Roles. <http://support.wordpress.com/user-roles/>. Linkki tarkistettu 18.2.2009.

Yin, R. K. 1994. Case Study Research. Design and Methods. (2. Painos) Beverly Hills: Sage.

Yleinen suomalainen asiasanasto. 2009. <http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/>. Linkki tarkistettu 19.2.2009.

LIITEET: LIITE 1. TEHTÄVÄNANTO

Tehtävän tarkoitus on auttaa ymmärtämään heikojen signaalien luonnetta ja niiden merkitystä mahdollisten tulevien trendien löytämisessä?

1. Valitkaa jokin ammattillinen alue, joka toimii kontekstina metsästykselle. Alue voi olla enemmän tai vähemmän rajattu – viestinnän tulevaisuus kokonaisuudessaan, värit tai alaan liittyvä teknologia... Valitkaa muutamia lehtiä, www-sivuja, näyttelyitä jne... muotoilun, taiteen, arkkitehtuurin, muodin, psykologian, teknologian jne... alalta. Selatkaa esimerkiksi muutaman lehden viimeisen vuoden numerot ja etsikää heikkoja signaaleja – ilmiöitä, jotka ovat ideansa, muotojensa, teknologiansa tms. puolesta uudenlaisia, erikoisia tai odottamattomia.
2. Kootka löydökset esiintymien/merkityksen mukaan ja arvioikaa/pohtikaa:
 - ilmiön vahvistumisen mahdollisuuksia todelliseksi trendiksi
 - sen mahdollisia vaikutuksia oman alanne tulevaisuuteen
 - Voitko ryhmitellä löytöjäsi jollain tavalla?
 - Onko joukossa toisiinsa liittyviä löydöksiä?
 - Onko löytämissänne ilmiöissä yhtymäkohtia joidenkin megatrendien kanssa? Esim. Kestävakehitys. Tästä linkistä löytyy muutamia megatrendi-luetteloita.
 - Onko löydöillänne yhteyttä muihin tietämiinne tämän päivän ilmiöihin ja trendeihin?
3. Kirjaudu sisään Wordpress-palveluun osoitteessa:
<http://wordpress.com/signup/>. Jos haluat luoda pelkän käyttäjätunnuksen, valitse kirjautumissivun alareunasta vaihtoehto: "Just a username, please". Jos haluat luoda itsellesi oman blogin, valitse toinen vaihtoehto. Ilmoita opettajalle sen jälkeen sähköpostilla sähköpostiosoitteesi (se sama, jonka annoit kirjautumisen yhteydessä)! Näin voin kirjata sinut kirjoittajaksi Huomisen Design -blogiin.

4. Kun olen hyväksyn sinut ensin blogikirjoittajaksi, voit kirjautua sisään osoitteessa huomisenesign.wordpress.com/wp-login.php. Kirjautumisen jälkeen olet "Kojelauta"-sivulla, josta pääset kirjoittamaan klikkamalla "Add New"-linkkiä. Artikkelit -otsikon alta. Editori on melko looginen käyttää. Voit muotoilla tekstiä tai lisätä siihen linkkejä valitsemalla (maalaamalla) ensin pätkän tekstiä ja klikkaamalla haluamaasi toimintoa valikosta. Sivun yhtenäisen ulkoasun vuoksi on kumminkin syytä välttää turhaa tekstin muotoilua. Myös kuvien ja You Tube -videoiden liittäminen on mahdollista "Siirrä/Lisää" -valikon kuvakkeista. Anna artikkelillesi otsikko sekä valitse aiheleistasta aiheet, joita tekstisi käsittelee. Muista tallentaa tekstisi välillä "Tallenna/Tallenna luonnos"-painikkeesta. "Julkaise"-painikkeella artikkelisi alkaa näkyä kaikille käyttäjille. Voit hallita (päivittää, poistaa) omia artikkeleitasi "Hallitse"-välilehteä klikkaamalla. Ulos pääset kirjautumaan aivan ylimmän palkin "My Account"-valikosta, valitsemalla "Log Out".
5. Kirjatkaa Huomisen Design -blogiin parhaat löydöksenne (väh. 3 kpl). Blogi artikkelissa on hyvä käyttää linkkejä tai YouTube-videoita, jotka auttavat selittämään ilmiötä. Blogi-artikkelissa on hyvä pohtia löydösten vaikutuksesta oman alan muutoksiin. Käy myös lukemassa muiden artikkeleita ja kommentoi niitä. Tekijänoikeus ja tietosuoja asiat kannattaa muistaa verkkoon kirjoittaessa. Niko Lipsasen kirjoittama hyvin tiivistetty ohje Wordpress-ympäristön käyttöön löytyy täältä.
6. Koonti kerralla kukin esittelee a. prosessia (valittuja lähteitä) ja b. parhaat löydökset. Aikaa käytetään noin 10 min/esitys. Tämän jälkeen arvioimme löydöksiä Kuosan (2005) Signaalien havainnoinnin yllättävyyskehikkoa hyödyntämällä ja pohdimme signaalien merkitystä muotoilukentän muutoksille.